

***Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä
Vanhus- ja vammaistalvelut***

VAMMAISTALVELUJEN KÄSIKIRJA 2021

Hyväksytty:

Vanhus- ja vammaistalvelujen johtaja

§ 34/15.12.2020

Asiakasmaksut:

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen ky

Hallitus 10.12.2020 § 238

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
2. VAMMAISPALVELUJEN ORGANISAATIO	5
3. VAMMAISPALVELUJA OHJAAVAT LAIT JA ASETUKSET	5
4. VAIKEAVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY	6
5. KEHITYSVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY	6
6. VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT	6
6.1 Kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut ja taloudelliset tukitoimet (subjektiiviset oikeudet)	6
6.1.1. Vammaispalvelulain mukainen kuljetus- ja saattajapalvelut	6
6.1.2. Vaikeavammaisten asunnon muutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet.....	7
6.1.3. Henkilökohtainen apu	8
6.1.4. Palveluasuminen.....	9
6.1.5. Päivätoiminta.....	10
6.2. Vaikeavammaisten määrärahasidonnaiset palvelut ja tukitoimet (ei-subjektiiviset).....	11
6.2.1. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet	11
6.2.2. Ylimääräiset vaatekustannukset.....	12
6.2.3. Erityisravinto.....	12
6.2.4. Kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus	12
7. KEHITYSVAMMAISTEN ERITYISHUOLTOLAIN MUKAISET PALVELUT JA RAJOITTAMISTOIMENPITEET	13
7.1. Tuettu, ohjattu ja autettu asuminen	14
7.2. Perhehoito	14
7.3. Kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminta	14
7.4. Koululaisten iltapäivätoiminta sekä loma-ajanhoito	15
7.5. Laitoshoito	15
7.6 Rajoittamistoimenpiteet.....	16
8. SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAINEN KULJETUSPALVELU	17
8.1. Palvelun myöntämisen perusteet.....	17
8.2 Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu sotainvalideille ja rintamaveteraaneille	18
9. ASIAKASPROSESSI	18
9.1. Palvelutarpeen arviointi	19
9.2. Palvelusuunnitelma	20
9.3. Päätöksen teko	21
9.4. Asiakkuuden päättyminen	21
10. ASIAKASMAKSUKÄYTÄNTÖ	21
10.1. Kehitysvammahuollon asiakasmaksut.....	21

10.1.1. Asiakasmaksut kehitysvammaisten erityishuollon asumispalveluissa	21
10.1.2. Päivä- ja työtoiminnan asiakasmaksut	22
10.1.3. Lyhytaikaisen laitoshoidon maksut (1.1.2021 alkaen)	22
10.2. Vammaispalvelulain mukaiset asiakasmaksut	23
10.2.1. Asiakasmaksut vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa	23
10.3. Tukipalvelumaksut.....	23

1. JOHDANTO

Vammaispalveluilla tarkoitetaan vammais- ja kehitysvammaisten palveluita. Essotessa palvelujen järjestämistä ja tuotantoa on Mikkelissä, Juvalla, Kangasniemellä, Mäntyharjussa, Hirvensalmella, Pertunmaalla ja Puumalassa.

Vammaispalveluja haetaan pääsääntöisesti kirjallisella hakemuksella. Hakemuslomakkeita löytyy sähköisenä osoitteesta www.essote.fi/lomakkeet tai niitä voi noutaa Essoten hyvinvointikeskuksista. Hakemuslomakkeen voi palauttaa lomakkeissa mainittuihin toimipisteisiin. Palveluita voi hakea myös sähköisellä hakemuksella joka löytyy osoitteesta <https://www.essote.fi/ota-yhteytta-sahkoisesti/>.

Essoten hallitus vahvistaa etuuskien ja palveluiden myöntämisen kriteerit sekä maksut ja taksat.

Essotella on tavoitteena, että henkilö saa tarpeenmukaiset palvelut oikea-aikaisesti. Palvelujen myöntämistä ohjaa lakien ja asetusten määrittelemät palvelukohtaiset myöntämisperusteet. Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut ovat ensisijaisia. Vammaispalvelulainmukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Kehitysvammaisille henkilöille erityishuoltolaki turvaa ne palvelut, joita he eivät voi saada muun lain nojalla.

Toimintakäsikirjaa päivitetään ja arvioidaan säännöllisesti osana vuosittaista toiminnansuunnittelua ja arviointia. Toimintakäsikirja on tarkoitettu palvelun hakijalle, hänen läheiselleen, Essoten työntekijöille sekä palvelujen tuottajille.

THL on laatinut sähköisen vammaispalvelujen käsikirjan, joka toimii vammaispalvelujen työntekijöiden työvälineenä ja löytyy osoitteesta: <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja>

Vammaispalveluiden toimintaa ohjaa vammaispoliittinen ohjelma (VAMPO), mikä on laadittu vuosille 2020 - 2023. <https://www.essote.fi/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/essoten-alueen-vammaispoliittinen-ohjelma-2020-23.pdf>

2. VAMMAISPALVELUJEN ORGANISAATIO

Essotessa vammais- ja kehitysvammaispalvelut kuuluvat Vanhus- ja vammaispalvelujen vastualueeseen. Vammaispalvelun ja kehitysvammahuollon tehtäviä tekevät sosiaalityöntekijät, vammaispalvelun erityistyöntekijä, palveluohjaajat, palvelukoordinaattori sekä muut ohjaajat.

3. VAMMAISPALVELUJA OHJAAVAT LAIT JA ASETUKSET

Vammaispalveluja ohjaavat seuraavat lait, säädökset, ohjelmat ja suositukset:

- Sosiaalihuoltolaki
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
- Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519>
- Laki yksityisistä sosiaalipalveluista
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110922>
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920734>
- Suomen perustuslaki
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Hallintolaki
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>
- Yhdenvertaisuuslaki
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma
- Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunnan laatusuositukset
- vammaispoliittinen ohjelma VAMPO
- Kuntainfot, menettelytapaohjeet STM
- YK:n yleissopimus

4. VAIKEAVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY

Vaikeavammaisena henkilönä pidetään vammaispalvelulain 2§:n mukaisesti sellaista henkilöä, jolla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämäntoiminnoista. Kyseessä tulee olla vammasta tai sairaudesta aiheutuva pysyvä toimintakyvyn muutos tai toimintakyvyn etenevä heikkeneminen. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia ei pääsääntöisesti myönnetä kuntoutumisvaiheessa olevalle henkilölle. Vaikeavammaisena pidettävän henkilön avuntarve ei johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja/tai vastaavasta toimintakyvyn heikkenemisestä esim. muistisairaudet.

5. KEHITYSVAMMAISUUDEN MÄÄRITTELY

Kehitysvammaisena henkilönä pidetään kehitysvammaisten erityishuollon 1§:n mukaisesti sellaista henkilöä, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joka ei voi saada tarvitsemiaan palveluja muun lain nojalla.

6. VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT

6.1 Kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut ja taloudelliset tukitoimet (subjektiiviset oikeudet)

6.1.1. Vammaispalvelulain mukainen kuljetus- ja saattajapalvelut

Vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia liikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Vammasta aiheutuvan haitan tulee kestää vähintään yhden vuoden.

Kuljetuspalveluihin ja niihin liittyvine saattajapalveluihin kuuluu henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen ja yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistykseen, harrastuksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset jokapäiväiseen elämään kuuluvat matkat.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>

Kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka voi saada näitä palveluja muun palvelun nojalla. Kuljetuspalvelumatkoja ei saa käyttää muun lain nojalla korvattaviin matkoihin, kuten lääkärissä käynti, sairaalamatka, lääkärin määräämä tutkimus, kuntoutus, hoito tai veteraanikuntoutusmatka. Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua voi käyttää ainoastaan kotikunnassa ja sen ympäristökunnissa.

Mikäli vaikeavammaisen henkilö tarvitsee saattajaa avukseen käyttäessään kuljetuspalveluita, hänellä on oikeus käyttää yhtä saattajaa kyseisten matkojen aikana. Saattajapalvelulla tarkoitetaan välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen tapahtuvaa avustamista. Saattajapalvelun tarkoituksena on mahdollistaa asiakkaalle kuljetuspalveluiden käyttö. Saattajapalvelua ei voida ulottaa muihin tarkoituksiin, kuin välittömästi kuljetuspalveluihin liikkumisessa avustamiseen. Se ei tarkoita avustamista muissa tilanteissa, kuten esimerkiksi kaupassa tai muissa, jokapäiväiseen elämään liittyvissä toiminnoissa.

Naapurikuntien ulkopuolelle vammaispalvelulain mukaisina kuljetuspalveluina voidaan korvata ainoastaan matkat lähiomaisen häihin, hautajaisiin tai ristiäisiin.

6.1.2. Vaikeavammaisten asunnon muutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet

Asunnon muutostöissä ja asuntoon kuuluvissa välineissä, koneissa ja laitteissa vaikeavammaisena henkilönä pidetään henkilöä, jolle liikkuminen tai muu oma toiminen suoriutumisen vakituudessa asunnossa tuottaa vamman tai sairauden vuoksi erityisiä vaikeuksia (<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>).

Vammasta aiheutuvan haitan tulee kestää pääsääntöisesti vähintään yhden vuoden. Kunnalla/kuntayhtymällä ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta kustannusten korvaamiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. Kunnan/kuntayhtymän on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle asunnonmuutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoista.

Korvattavia asunnonmuutostöitä ovat henkilön vamman tai sairauden vuoksi suoritettavat välttämättömät rakennustyöt kuten ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, peseytymistilan (ei saunan) ja wc:n muutostyöt, LVI-työt, sähkötyöt, kiinteiden kalusteiden ja rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen sekä vastaavat muut henkilön vakituksessa asunnossa suoritettavat rakennustyöt. Asunnon muutostyöksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelu sekä esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä. Korvattavia asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita ovat esim. nostolaitteet, hälytyslaitteet tai vastaavat muut asuntoon kiinteästi asennettavat välineet ja laitteet.

Korvausta muutostöiden ja asuntoon kuuluvien välineiden, koneiden ja laitteiden suositellaan haettavaksi ennen muutostöiden aloittamista. Mikäli asiakkaalle muodostuu kustannuksia edellä mainituista palveluista, tulee niihin hakea vammaispalvelulainmukaista taloudellista tukea viimeistään puoli vuotta kustannusten syntymisestä.

6.1.3. Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä, eikä avuntarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja/tai vastaavasta toimintakyvyn heikkenemisestä esim. muistisairaudet. (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>).

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Henkilökohtaista apua on järjestettävä harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisten suhteiden ylläpitämiseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Henkilökohtainen apu kattaa tavanomaiseen elämään kuuluvan avustamisen Suomessa sekä tavanomaiseen elämään kuuluvat ulkomaille suuntautuvat lyhytkestoiset lomamatkat. Henkilökohtaisen avustajan avunjärjestämiseen ei ole erityistä

velvollisuutta, jos vaikeavammaisen riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>).

Vaikeavammaisen henkilön on itse pystyttävä määrittelemään avuntarpeen sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää siten henkilöltä omaan elämään liittyviä päätöksiä ja kyky johtaa ja ohjata tilannetta ja toimintaa, jossa avustaja työskentelee. Henkilökohtaista apua ei myönnetä, jos avuntarve perustuu pääosin hoivaan, hoitoon tai valvontaan.

Henkilökohtaisen avun myöntäminen perustuu asiakkaan kanssa tehtävään palvelusuunnitelmaan ja päätös henkilökohtaisen avun toteuttamistavasta ja tuntimääristä tehdään yksilöllisen harkinnan ja hakemuksen tietojen perusteella. Henkilökohtaisen avun järjestämistapoja Essotessa ovat työnantajamalli, palveluseteli sekä ostopalvelu. Työnantajamallissa vaikeavammaisen henkilö toimii itse avustajansa työnantajana. Asiakkaan oikeus palveluseteliin sekä henkilökohtaisen avun määrä kartoitetaan palvelusuunnitelmassa. Vammaisten henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvo on 25 € /tunti. Myönnetystä henkilökohtaisen avun palvelusetelistä ei saa jäädä omavastuuosuutta asiakkaan maksettavaksi.

Henkilökohtaisen avun palvelusetelin palveluntuottajat löytyvät osoitteesta www.palse.fi. Lisätietoa palvelusetelistä löytyy Essoten sivuilta <https://www.essote.fi/palveluseteli/tietoa-asiakkaalle-palvelusetelista/>.

Essoten alueella työskentelee henkilökohtaisen avun palvelukoordinaattori, jolta on mahdollista saada apua avustajan rekrytointiin ja työsuhteasioihin.

6.1.4. Palveluasuminen

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen jatkuvuuteen, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. (<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759>). Palveluasumisella tuetaan vaikeavammaisen henkilön osallistumismahdollisuuksia ja oikeutta päättää omasta hoidostaan ja huolenpidostaan.

Palveluasuminen tarkoittaa mahdollisimman itsenäistä asumista, riittäviä palveluja ja hyvää, tarvittaessa ympärivuorokautista asumisturvallisuutta.

Palveluasuminen voidaan järjestää henkilön omaan kotiin tai muuhun tarpeen mukaiseen asumismuotoon. Palveluasumiseen kuuluvat asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asiakkaan jokapäiväiselle suoriutumiseksi <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870759> mukaan asumiseen liittyviä palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa, kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa ja ruokataloudessa sekä ne palvelut, jotka tarvitaan asiakkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.

Kunnalla/kuntayhtymällä on oikeus järjestää palveluasumiseen liittyviä palveluja esim. kotihoito, henkilökohtainen apu, kolmannen sektorin palvelut, omaishoidontuki, asunnonmuutostyöt sekä turvapalvelut. Mikäli asiakkaalle myönnetään palveluasuminen, ovat em. palvelut hänelle maksuttomia.

Palveluasumisen erityiskustannuksista voidaan periä vakuutusyhtiöltä korvaus silloin, kun vammaisen henkilö saa korvausta näihin muun lain nojalla lähinnä tapaturma- ja liikennevakuutuksen nojalla.

Kuntayhtymä järjestää palveluasumisen pääasiassa palvelusetelillä. Palveluasumista voidaan järjestää myös kuntayhtymän omissa palveluasumisyksiköissä tai ostopalveluna.

Palvelusetelin voi saada vammaisen henkilö, joka on oikeutettu vammaispalvelulain mukaiseen palveluasumiseen.

Essotessa palveluasumisen hakemukset käsitellään moniammatillisessa työryhmässä (SAS), joka arvioi palveluasumisen tarvetta myöntämisperusteiden mukaisesti.

6.1.5. Päivätoiminta

Vammaispalvelulain mukaan päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä henkilöä jolla ei vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean

toimintarajoitteen vuoksi ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolaissa tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin. Edellytyksenä lisäksi on, ettei henkilö voi vamman tai sairauden toimintarajoitteen vuoksi osallistua sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan.

Kuljetuksista peritään omavastuuosuus ja ateriat ovat omakustanteisia.

6.2. Vaikeavammaisten määrärahasidonnaiset palvelut ja tukitoimet (ei-subjektiiviset)

6.2.1. Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet

Päivittäisissä toiminnoissa tarvittavia koneita ja laitteita myönnetään harkinnanvaraisesti sellaiselle vaikeavammaiselle henkilölle, joka tarvitsee niitä vammansa tai sairautensa johdosta liikkumisessa, viestinnässä, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-ajan toiminnoissa.

Päivittäisissä tukitoimissa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet ovat määrärahasidonnainen, harkinnanvarainen taloudellinen tuki, joka kohdistuu muihin kuin lääkinnällisen kuntoutuksen kuuluviin apuvälineisiin. Avustusta voidaan myöntää esim. kodinkoneisiin, harrastusvälineisiin ja viestintävälineisiin.

Taloudellisia tukitoimia on haettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun kustannukset ovat syntyneet. Korvaus on puolet vammaiselle henkilölle aiheutuvista todellisista kohtuullisista hankintakustannuksista. Vakiomalliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman tai sairauden vaatimat välttämättömät muutostyöt korvataan kuitenkin kokonaan.

Autoavustukset

Autoavustusta voidaan myöntää vaikeavammaisen henkilön jokapäiväiseen liikkumiseen tai kuljettamiseen. Edellytyksenä auton hankinnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi vammaispalvelulain perusteella on, että vammasta tai sairaudesta aiheutuu liikkumisvälineen tarve päivittäisissä toimissa ja että tämä tarve liikkumiseen on jatkuvaa, päivittäistä tai usein toistuvaa.

Auton kohtuuhintaisuutta määriteltäessä otetaan huomioon vamman tai sairauden aiheuttama välttämätön tarve. Korvattavaksi tulee vammaiselle henkilölle soveltuvan kohtuuhintaisen auton hankintahinta. Korvausta laskettaessa otetaan huomioon tarkoitukseen soveltuvan ja kohtuullisen hintaisen auton hankintahinta, saatu autoveron palautus ja vanhan auton myynnistä saatu hyvitys.

Kuntayhtymä voi kohdentaa määrärahojaan silloin, kun kysymys on määrärahasidonnaisesta tukitoimesta tai palvelusta.

6.2.2. Ylimääräiset vaatekustannukset

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräisiä vaatetuskustannuksia, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista huomattavasti suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita.

6.2.3. Erityisravinto

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti vamman tai sairauden vuoksi.

6.2.4. Kuntoutusohjaus ja sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennukseen kuuluu neuvonta, ohjaus ja valmennus vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseksi. Sopeutumisvalmennusta voidaan toteuttaa yksilöllisesti tai ryhmäkohtaisesti. Kuntoutusohjausta on saatavissa Essotessa terveystalvelujen vastuualueelta kuntoutusohjaajilta.

7. KEHITYSVAMMAISTEN ERITYISHUOLTOLAIN MUKAISET PALVELUT JA RAJOITTAMISTOIMENPITEET

Kehitysvammaisten erityishuolto

Erytyishuollon tarkoituksena on edistää kehitysvammaisen suoriutumista päivittäisistä toiminnoista, toimeentulosta ja sopeutumisesta yhteiskuntaan sekä turvata hänen tarvitsemansa hoito ja huolenpito. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (1§).

Erytyishuoltoon kuuluvia palveluita ovat, sen mukaan kuin asetuksella tai lain nojalla muutoin säädetään tai määrätään; tutkimus, joka käsittää erityishuollon yksilöllisen suunnittelun ja toteuttamisen edellyttämät lääketieteelliset, psykologiset ja sosiaaliset selvitykset sekä soveltuvuuskokeet; erityishuollon edellyttämä terveydenhuolto, ohjaus, kuntoutus ja toiminnallinen valmennus, työtoiminnan ja asumisen järjestäminen sekä muu vastaava yhteiskuntaan sopeutumista edistävä toiminta, henkilökohtaisten apuneuvojen ja apuvälineiden järjestäminen, yksilöllinen hoito ja muu huolenpito, kehitysvammaisen läheisten ohjaus ja neuvonta, tiedotustoiminta, kehityshäiriöiden ehkäisy sekä muu vastaava erityishuollon toteuttamiseksi tarpeellinen toiminta.

Erytyishuollon palveluiden arviointi ja koordinointi tehdään Essoten vammaispalveluissa. Erytyishuollon palveluita haetaan vammaispalveluista ja erityishuollon johtoryhmä arvioi erityishuollon tarpeen.

Kehitysvammaisten erityishuolto-ohjelma (EHO)

Kehitysvammalain mukaan jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten tulee laatia ja hyväksyä yksilöllinen erityishuolto-ohjelma (EHO), joka määrittelee henkilön tarvitsemat erityishuollon palvelut. Vammaispalveluissa erityishuoltopäätöksiä tehdään omana toimintana ja palveluihin ohjautuminen koordinoidaan vammaispalveluiden palveluohjauksessa. Ohjelmaan kirjataan kaikki erityishuollon toteuttamiseksi tarvittavat palvelut, jotka järjestetään kehitysvammalain nojalla. Erytyishuolto-ohjelma on laadittava mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä asianomaisen henkilön itsensä tai edunvalvojan tai huoltajansa sekä

sosiaalilautakunnan kanssa (Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 34 §). Ohjelma on tarkistettava tarvittaessa tai viimeistään päätökseen merkittynä ajankohtana.

Kehitysvammaisille ja heidän perheilleen saa neuvontaa, ohjausta ja asiantuntemusta kehitysvammaisuuteen liittyvissä asioissa Vaalijalan Etelä-Savon poliklinikalta.

7.1. Tuettu, ohjattu ja autettu asuminen

- Tukiasumisessa henkilö asuu omassa kodissaan ja saa yksilöllistä apua ja tukea tarpeensa mukaan.
- Ohjatulla asumisella tarkoitetaan asumisyksikköjä, joissa tarjotaan asukkaille päivittäin tukea (henkilökunta paikalla aamusta iltaan).
- Autettu asuminen sisältää henkilökunnan tuen ja ohjauksen kaikkina vuorokauden aikoina.

Tilapäinen asumispalvelu on tarkoitettu tukemaan kehitysvammaisen kotona asumista. Tilapäinen asumispalvelu voidaan myöntää palvelutarpeen mukaisesti. Ohjattu ja autettu asumispalvelu järjestetään pääosin palvelusetelillä. Palveluasumista voidaan järjestää myös kuntayhtymän omissa asumispalveluyksiköissä tai ostopalveluna Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymässä asumispalveluja ostetaan oman toiminnan lisäksi Vaalijalan kuntayhtymältä, Savon vammaisasuntosäätiöltä sekä yksityisiltä palveluntuottajilta.

7.2. Perhehoito

Pitkä- ja lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään toimeksiantosopimuksella tai ostopalveluna. Lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään perheen jaksamisen tueksi ja omaishoidon vapaiden järjestämiseksi. Harkinnanvaraisesti ja määrärahojen puitteissa voidaan ostaa perhelomitusta perheiden jaksamisen tueksi.

7.3. Kehitysvammaisten päivä- ja työtoiminta

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain ja asetuksen mukaan kehitysvammaiselle henkilölle järjestetään osana erityishuoltoa päivä- ja työtoimintaa, jonka tarkoituksena on edistää kehitysvammaisten henkilöiden yhteiskunnallista sopeutumista ja tarjota mielekästä tekemistä ja toimintaa. Lisäksi tarjolla olevia vaihtoehtoja ovat avotyötoiminta, tuettu työ ja avoimet

työmarkkinat. Avotyötoiminnalla tarkoitetaan työtä tavallisella työpaikalla ja siitä maksetaan työosuusrahaa. Tarvittavat työ- ja päivätoimintakuljetukset järjestetään erityishuoltona, jolloin ne ovat asiakkaalle maksuttomia (maininta erityishuolto-ohjelmassa).

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymän alueella työ- ja päivätoimintaa järjestetään omana tuotantona sekä ostopalveluna Vaalijalan kuntayhtymältä, Savon vammaisasuntosäätiöltä sekä muilta yksityisiltä palveluntuottajilta. Avotyötoimintaa järjestetään myös Essoten omissa toimipisteissä sekä paikallisissa yrityksissä.

7.4. Koululaisten iltapäivätoiminta sekä loma-ajanhoito

Erytishuoltolain mukainen iltapäivätoiminta sekä koululomien aikainen hoito järjestetään asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Iltapäivä- ja koululomien aikaiseen hoitoon liittyvä kuljetus järjestetään kehitysvammaisille lapsille erityishuoltona (maininta erityishuolto-ohjelmassa), mikä on asiakkaille maksutonta.

7.5. Laitoshoito

Laitoshoito on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee apua, hoitoa tai muuta huolenpitoa, jota ei voida järjestää hänen omassa kodissaan avohuollon tukitoimin tai asumispalveluissa. Laitoshoito sisältää kaikki asiakkaan tarvitsemat palvelut. Asiakkaan palvelutarpeisiin pyritään vastaamaan ensisijaisesti avohuollon tukipalveluin. Laitoshoito on viimesijainen vaihtoehto.

Laitoshoitoa on sekä pitkäaikaista että lyhytaikaista. Lyhytaikaisen laitoshoidon kuntoutusjaksot tukevat kehitysvammaisen henkilön kotona selviytymistä ja kuntoutumista sekä hoitavan omaisen jaksamista. Vaalijalan kuntayhtymä vastaa alueen laitoshoidon järjestämisestä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen (21.1.2010) mukaisesti laitoshoitoa vähennetään ja tavoitteena on saada kaikki pitkäaikaisasiakkaat pois laitoshoidosta.

7.6 Rajoittamistoimenpiteet

Rajoitustoimenpiteitä on mahdollista käyttää vain viimesijaisena vaihtoehtona, kun kaikki muut lievemät keinot on käytetty. Tavoitteena on, ettei rajoitustoimenpiteitä tarvitsisi käyttää. Vain laissa mainitut rajoitustoimenpiteet ovat sallittuja Kehitysvammalaki 42 b §

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519#L3aP42b>

Rajoitustoimenpiteitä saa käyttää vain silloin, kun:

- erityishuollossa oleva henkilö ei kykene tekemään hoitoaan ja huolenpitoaan koskevia ratkaisuja eikä ymmärtämään käyttäytymisensä seurauksia;
- rajoittaminen on välttämätöntä erityishuollossa olevan henkilön tai jonkun toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden suojaamiseksi tai merkittävän omaisuusvahingon torjumiseksi ja muut, lievemät keinot eivät ole tilanteeseen soveltuvia tai riittäviä.

Rajoitustoimenpide pitää toteuttaa ihmisarvoa kunnioittaen, turvallisesti ja henkilö perustarpeista huolehtien. Rajoitustoimenpiteen käyttö pitää lopettaa heti, kun se ei ole enää välttämätöntä tai se vaarantaa rajoitetun henkilön terveyden tai turvallisuuden.

Jos rajoitus kohdistuu alaikäiseen, on otettava huomioon alaikäisen etu ja hänen ikänsä ja kehitystasonsa Kehitysvammalaki 42 d §

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519#L3aP42b>

Vaikka kaikki rajoitustoimenpiteiden käytön edellytykset täyttyisivät, asiakasta voi rajoittaa vain laissa tarkasti määritetyillä tavoilla. Erityishuollossa sallittuja rajoitustoimenpiteitä ovat ainoastaan:

- Kiinnipitäminen
- Aineiden ja esineiden haltuunotto
- Henkilöntarkastus
- Lyhytaikainen erillään pitäminen
- Välttämättömän terveydenhuollon antaminen vastustuksesta riippumatta
- Rajoittavien välineiden ja asusteiden käyttö päivittäisissä toiminnoissa
- Rajoittavien välineiden ja asusteiden käyttö vakavissa vaaratilanteissa
- Valvottu liikkuminen
- Poistumisen estäminen

Kehitysvammalaissa on säännelty erikseen kutakin rajoitustoimenpidettä koskevassa pykälässä, kuka saa käytännössä toteuttaa rajoitustoimenpiteen ja kuka tekee asiassa päätöksen tai ratkaisun.

8. SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAINEN KULJETUSPALVELU

Sosiaalihuoltolain mukaisesta kuljetuspalvelusta säädetään sosiaalihuoltolaissa ja sosiaalihuoltoasetuksessa. Sosiaalihuoltolainmukainen kuljetuspalvelu on kuntayhtymän harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen etuus. Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu on tarkoitettu asiakkaan omatoimisuuden tukemiseen ja asioiden hoitamiseen.

Sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun myöntämisperusteet Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen. Kuljetuspalvelu on palvelu, jota voidaan myöntää ylläpitämään asiakkaan itsenäistä selviytymistä ja tukemaan kotona asumista, ja se perustuu aina palvelutarpeen arviointiin.

8.1. Palvelun myöntämisen perusteet

Myönnetään varattomalle tai vähävaraiselle henkilölle, jolla on ikääntymisestä, vammasta tai sairaudesta johtuvaa liikuntarajoitteisuutta. Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetustukea ei myönnetä, jos samassa taloudessa on auto käytössä.

Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetustukea ei myönnetä, jos asiakas asuu palveluliikenteen toiminta-alueella ja asiakas pystyy käyttämään palveluliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Yksinäinen henkilö katsotaan varattomaksi tai vähävaraiseksi, jos hänen bruttotulonsa ovat enintään 1 200 € tai talletukset ovat enintään 3 000 €. Asumistukea, eläkkeensaajan hoitotukea ja rintamalisiä ei huomioida tuloksi. Avio- tai avoliitossa asuva hakija katsotaan varattomaksi tai vähävaraiseksi, jos puolisoiden yhteenlaskettu bruttotulo on enintään 1 900 € tai talletuksia on enintään 6 000€.

Kuljetustukea myönnetään enintään kahdeksan (8) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa kotikunnan/asuinkunnan alueelle. Mikäli asiakkaan asiointi tapahtuu toisen kunnan alueelle ja matka sinne on lyhempi kuin matka oman asuinkunnan taajamaan, voidaan kuljetuspalvelu myöntää lähimpään asiointikeskukseen. Kuljetuspalvelumatkoista asiakas maksaa omavastuusuutena julkisen liikenteen mukaisen taksan.

Kuljetuspalvelupäätös on määräaikainen ja voimassa aina kalenterivuoden kerrallaan. Etenkin taajaman ulkopuolella olevissa omaishoitoperheissä sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelun tarvetta arvioitaessa käytetään erityistä harkintaa.

Palvelutaloissa asuville asiakkaille myönnetään kuljetuspalvelu pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisena.

8.2 Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu sotainvalideille ja rintamaveteraaneille

Kuljetuspalvelu asiointi - ja virkistysmatkoihin myönnetään ilman tuloihin ja säästöihin perustuvaa harkintaa seuraaville asiakasryhmille:

- sotainvalidit, joiden haitta-aste on vähintään 10 %, ja jotka ovat vahingoittuneet tai sairastuneet vuosien 1939 -1945 sotien johdosta
- sotainvalidit, joiden haitta-aste on 20 % tai enemmän ja vahingoittuminen tai sairastuminen on tapahtunut asepalveluksessa tai YK-tehtävissä ennen vuotta 1991
- Suomessa asuva rintamaveteraani, joka on osallistunut 1939–1945 sotiin, ja jolle on myönnetty rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus tai rintamatunnus

Matkojen määrää ei rajoiteta eikä matkojen omavastuuosuutta peritä. Matkat voivat suuntautua oman kunnan lisäksi naapurikuntien alueelle.

Myös saattajan matkakulut korvataan. Em. asiakasryhmien kuljetuspalvelun myöntäminen perustuu Valtiokonttorin ohjeistukseen.

9. ASIAKASPROSESSI

Vammaispalveluiden tehtävänä on tuottaa riittävät, tarkoituksenmukaiset ja oikea-aikaiset vammaispalvelut kuntayhtymän alueella. Tavoitteena on turvata lakisääteiset vammaispalvelut kuntayhtymän alueella niin, että asiakkaiden subjektiiviset oikeudet ja asiakaslähtöisyys toteutuvat.

Yhteyden saanti ammattihenkilöihin, palvelujen piiriin pääseminen ja asiakkaiden hakemusten käsittely toteutetaan lakisääteisten määräaikojen puitteissa. Asiakas tai hänen edustajansa hakee palveluita ensisijaisesti kirjallisella hakemuksella. Hakemuksia voi tulostaa verkkosivuilta www.essote.fi/lomakkeet tai noutaa kuntayhtymän asiointipisteistä. Hakemukseen tulee liittää alle vuoden vanha lääkäri- tai muu asiantuntijalausunto ja hakemuksessa mainitut muut liitteet.

Asiakkaan palvelun tarvetta arvioidaan ja haetusta palvelusta tehdään aina kirjallinen viranhaltijapäätös. Asiakkaalle tehdään myönnettyjen palveluiden perusteella palvelusuunnitelma. Päätökseen voi hakea muutosta Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän yksilöasioiden jaostosta.

Asiakasprosessin vaiheet

Kuvio 1. Asiakasprosessin vaiheet

9.1. Palvelutarpeen arviointi

Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien tarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan viranomaiseen palvelujen saamiseksi.

Saapuneisiin hakemuksiin reagoidaan ottamalla asiakkaisiin yhteyttä. Tarvittaessa hakijaa voidaan pyytää täydentämään saapunutta hakemusta tai liitteitä.

Palvelutarvetta arvioitaessa selvitetään asiakkaan elämäntilannetta ja syitä, jotka luovat palvelun tarpeen. Palvelutarpeen selvittäminen on välttämätön ja kiinteä osa yksilöllisen palvelusuunnitelman valmisteluprosessia. Selvityksen palveluntarpeesta laatii palveluohjauksen työntekijä yhteistyössä asiakkaan ja hänen lähipiirinsä kanssa. Palvelutarpeen selvittämiseen osallistuu tarvittaessa myös muiden ammattiryhmien asiantuntijoita. Usein työvaiheeseen voi liittyä esimerkiksi lausunto- ja lisäselvityspyyntöjä, puheluita, kotikäyntejä ja muita tapaamisia. Osana palvelutarpeen kartoittamista kerrotaan myös asiakkaalle tämän oikeuksista ja velvollisuuksista sekä palveluvaihtoehdoista. Asiakkaalle tehdään kirjallinen päätös haetusta palvelusta.

9.2. Palvelusuunnitelma

Sosiaalihuollon asiakaslain 7 §:n mukaan asiakkaalle on aina laadittava palvelusuunnitelma, ellei kyse ole tilapäisestä neuvonnasta tai ohjauksesta tai suunnitelman laatiminen muutoin ole tarpeetonta. Palvelusuunnitelman laatii palveluohjauksen työntekijä.

Palvelusuunnitelman avulla pyritään saamaan selkeä kokonais käsitys asiakkaan elämäntilanteesta, tarpeista ja mielipiteistä sekä asiakkaan tarvitsemista palveluista. Palvelusuunnitelma on laadittava ilman aiheetonta viivytyksiä. Palvelusuunnitelma on tarkistettava, jos vammaisen henkilön palvelun tarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarpeen mukaan.

Palvelusuunnitelmaa tarkistettaessa selvitetään muutokset asiakkaan tilanteessa ja mahdollisesti aiemmin tunnistamattomat tai uudet palvelun tarpeet. Palvelujen vaikutusten arviointia voivat tehdä asiakkaan kanssa toimivat tai hänen asioihinsa vaikuttavat tahot. Erityisesti asiakkaan oma näkemys ja hänen läheistensä arviointi palveluiden vaikuttavuudesta on tärkeää palvelujen suunnittelun kannalta.

9.3. Päätöksen teko

Päätös tehdään palvelutarpeen arviointiin, hakemuksen liitteenä oleviin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten selvityksiin, lausuntoihin ja todistuksiin sekä palvelusuunnitelmaan perustuen. Tarvittaessa konsultoidaan myös muita ammattilaisia. Kaikkiin hakemuksiin annetaan aina kirjallinen päätös, josta asiakkaalla on muutoksenhakuoikeus.

Palveluja ja tukitoimia koskevat päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua tai tukitointa koskevan hakemuksen tarvittavine liitteineen, jollei asian selvittäminen erityisistä syistä vaadi pidempää käsittelyaikaa.

9.4. Asiakkuuden päättyminen

Asiakkuus voi päättyä esimerkiksi asiakkaan muuttaessa pois Essoten alueelta, menehtyessä tai kun asiakas ei tarvitse enää vammaispalveluja tai kehitysvammahuoltoa tai muusta perustellusta syystä palvelujen tarve lakkaa.

10. ASIAKASMAKSUKÄYTÄNTÖ

10.1. Kehitysvammahuollon asiakasmaksut

Kehitysvammaisten erityishuollon palvelut ja kuljetus erityishuollon palveluihin ovat maksuttomia. Ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista voidaan kuitenkin periä maksu. Poikkeuksena on alle 16-vuotiaalle annettava osittainen ylläpito. Palveluohjauksesta, avohuollonohjauksesta ja neuvolatoiminnasta ei peritä asiakkaalta maksuja.

10.1.1. Asiakasmaksut kehitysvammaisten erityishuollon asumispalveluissa

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää kehitysvammaisille henkilöille asumispalveluja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lainsäädännön mukaan. Erityishuoltolain mukaisessa

asumispalvelussa kehitysvammaiset henkilöt maksavat itse vuokran, ateriat, lääkkeet ja kaikki muut jokapäiväiseen elämiseen liittyvät kustannukset.

Essoten erityishuollon asumispalveluissa voidaan asukkaalta periä ylläpitomaksu 25€ / kk. Asumispalveluissa ylläpitoon kuuluvat asumisesta, ravinnosta ja muusta ylläpidosta aiheutuvat kulut (kuten siivoukseen ja vaatehuoltoon sisältyvät aineet ja tarvikkeet). Muita kuluja ovat asiakkaan käyttämistä palveluista ja tarvikkeista (esim. hygienia- ja siivousvälineet ja -tarvikkeet) muodostuneet kustannukset. Maksua ei voi periä henkilökunnan antamasta hoivasta ja tuesta. Yksityiset palveluntuottajat määrittelevät itse ylläpitomaksun, joko erillisenä maksuna tai kulut on huomioitu muuten, esim. vuokrassa. Ylläpitomaksu koostuu asunnon puhtaanapitoon ja henkilökohtaisen hygienian hoitoon luovutetuista tarvikkeista, yhteisten tilojen pientarvikkeista, pyykki- ja kuljetuskustannuksista, internet yhteydestä, virike- ja virkistystoiminnan tarvikkeista sekä yhteisistä harrastusvälineistä.

10.1.2. Päivä- ja työtoiminnan asiakasmaksut

Kehitysvammaisten erityishuollon mukaisessa päivä- ja työtoiminnassa peritään yli 16-vuotiailta asiakkailta ateriamaksu. Päivä- ja työtoiminnan kuljetukset ovat asiakkaalle erityishuoltolain mukaan maksuttomia. Päivä- ja työtoiminnassa asiakkailta voidaan periä materiaalimaksu. Materiaalimaksu on enimmillään työn todellinen materiaalikustannus. Materiaalimaksusta sovitaan aina tapauskohtaisesti asiakkaan kanssa ennen työn aloittamista.

10.1.3. Lyhytaikaisen laitoshoidon maksut (1.1.2021 alkaen)

Erytyishuollossa lyhytaikaisen, kuntouttavan laitoshoidon maksu on 16,90 euroa hoitopäivältä. Erytyishuollossa maksukaton ylittymisen jälkeen lyhytaikainen, kuntouttava laitoshoido on maksutonta. Asiakasmaksuasetuksen 6 a §:ssä tarkoitettu terveydenhuoltomaksujen maksukatto vuonna 2021 on 683 euroa kalenterivuotta kohti.

10.2. Vammaispalvelulain mukaiset asiakasmaksut

10.2.1. Asiakasmaksut vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa

Vammaispalvelulain mukaisessa palveluasumisessa vammaiset henkilöt maksavat itse vuokran, ateriat, lääkkeet ja kaikki muut jokapäiväiseen elämiseen liittyvät kustannukset sekä Essoten omissa yksiköissä ylläpitomaksun 25€ / kk. Ylläpitomaksu sisältää mm. siivoukseen ja vaatehuoltoon sisältyvät aineet ja tarvikkeet. Vammaispalvelulain mukaista palveluasumista voidaan järjestää palveluasumisyksikössä tai vammaisen henkilön omassa kodissa.

Yksityiset palveluntuottajat määrittelevät itse ylläpitomaksun, joko erillisenä maksuna tai kulut on huomioitu esim. vuokrassa. Ylläpitomaksu koostuu asunnon puhtaanapitoon ja henkilökohtaisen hygienian hoitoon luovutetuista tarvikkeista, yhteisten tilojen pientarvikkeista sekä pyykki- ja kuljetuskustannuksista.

Vammaispalvelulain mukaisessa päivätoiminnassa vammaiset henkilöt maksavat ateriat sekä kuljetuksista omavastuuosuuden. Päivä- ja työtoiminnassa asiakkailta voidaan periä materiaalimaksu. Materiaalimaksu on enimmillään työn todellinen materiaalikustannus. Materiaalimaksusta sovitaan aina tapauskohtaisesti asiakkaan kanssa ennen työn aloittamista.

10.3. Tukipalvelumaksut

Tukipalveluiden järjestäminen perustuu sosiaalihuoltolain (2014/1301) 20 §:ään ja -asetuksen (1983/67) 9 §:ään. Sen mukaan kotipalveluna järjestetään myös tukipalveluja kuten turva-, ravitsemus-, vaatehuolto- ja hygieniapalveluja sekä kauppa-apua. Tukipalveluiden maksuista ei ole asiakasmaksulainsäädännössä yksityiskohtaista ohjeistusta eikä määräyksiä, joten kunta/kuntayhtymä voi periä niistä päättämänsä maksun. Maksuja määriteltäessä on kuitenkin otettava huomioon lainsäädännössä olevat maksuja koskevat yleissäännökset.

Sotilasvammalain 6a§ mukaan tukipalvelu on maksuton henkilöille, joiden em. lain mukainen haitta-aste on vähintään 20 % ja 1.7.2017 alkaen myös niille, jotka ovat vuosien 1939 - 1945 sotien johdosta vahingoittuneet tai sairastuneet ja joiden haitta-aste on vähintään 10 %. Vammaispalvelulain mukaan tuki - ja turvapalvelu on maksuton silloin, kun asiakkaalle on myönnetty palveluasuminen kotiin.

KOTIHOIDON TUKIPALVELUMAKSUT 1.1.2021 alkaen

ATERIAPALVELU	<p>Aamupala, välipala tai iltapala toimipisteessä 3,60 €/kpl Päiväkahvi toimipisteessä (kahvi/tee kahvileipä) 2,60 €/kpl Lounas toimipisteessä 7.50 €/kpl Lounas kotiin kuljetettuna 10,00 €/kpl</p> <p>Päivällinen toimipisteessä 5,50 €/kpl Päivällinen kotiin kuljetettuna 7,00 €/kpl</p> <p>Menuumat – ateriapalvelu 10,00 €/kpl. Hinta koskee maksimissaan Menumatin kolmannen hintaryhmän aterioita.</p> <p><u>Ateriapaketti</u> Kotihoidon toimipisteessä sekä kaikissa Essoten kehitysvammaisten asumisen yksiköissä on mahdollista valita ateriapaketti 445 €/kk, joka kattaa vuorokauden kaikki ateriat. Tilapäinen poissaolo keskeyttää aterimaksun heti.</p>
TURVAPALVELU	<p>Turvapuhelin 35,00 €/kk (gsm-turvapuhelin, paikannusominaisuudella varustettu hälytin tai hyvinvointiranneke). Hinta sisältää asennuksen ja huollon.</p> <p>Turvapalveluiden auttaja käynti 12,00 €/käynti.</p> <p>Turvapuhelimen lisälaitteet 9,00 €/kpl/kk (turvapuhelimeen liitettävät laitteet; mm. ovihälytin, kaatumishälytin, palovaroitin)</p> <p>Turvapalvelun lisäranneke puolisolle 5,00 €/kpl/kk</p> <p>Turvapalvelujen liesivahti turvapuhelin asiakkaille 20,00 €/kpl/kk erikseen arvioiden. Asiakas kustantaa itse laitteen asennuksen ja poiston.</p> <p>Kadonnut turvapuhelin tai uusi turvapuhelinranneke kadonneen tilalle laskutetaan asiakkaalta. Hinta määräytyy laitetoimittajan hinnaston ja kulujen mukaan.</p>
ASIOINTI- JA SAATTAJAPALVELUT	<p>Asiointipalvelu 9,50 €/kerta (esim. kauppakassi, pankki, apteekki ym.)</p> <p>Saattajapalvelu kotihoidossa 25.00 €/kerta (tilapäisen ja säännöllisen kotihoidon asiakkaille virka-aikana esim. lääkärissä käynti)</p> <p>Kuljetuspalvelu 4.60 €/yhdensuuntainen (kaupungin / kunnan kotihoidon tai päivätoiminnan palveluihin)</p>
HYGIENIAPALVELUT	<p>Hygieniapalvelu 7.50 € /kerta (suihku avustettuna, saunapalvelu toimipisteen mahdollisuuksien mukaan), kun palvelua ei pystytä toteuttamaan asiakkaan kotona puutteellisten tilojen vuoksi.</p> <p>Vaatehuoltomaksu kotihoidossa 9.00 €/kerta tai 45,00 €/kk, kun vaatehuoltoa ei pystytä toteuttamaan asiakkaan kotona.</p>
OMAISHOIDONTUKI	<p>Omaishoitajan lakisääteisen vapaan asiakasmaksu 11,40 €/vrk, lakisääteinen</p>

<p>KUNTOUTTAVA PÄIVÄTOIMINTA</p> <p>OSA-AIKAINEN PÄIVÄTOIMINTA</p> <p>LIIKUNTARYHMÄT PÄIVÄTOIMINNAN ULKOPUOLISILLE ASIAKKAILLE</p>	<p>Päivätoiminta 24.50 €/kerta sisältää</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuntouttavan ryhmätoiminnan, ohjauksen ja terveyden edistämisen - toimipisteen tarjonnan mukaiset ateriat - edestakaisen kuljetuksen asiakkaan kotoa päivätoimintayksikköön ja takaisin kotiin. Päivätoiminnan kuljetus ei sisällä henkilökohtaisia asiointeja. - pesuavun yksikön mahdollisuuksien mukaan, jos kotona ei ole mahdollisuutta peseytymiseen. <p>Päivätoiminta, ilman kuljetusta 15.50 €/ kerta sisältää</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuntouttavan ryhmätoiminnan, ohjauksen ja terveyden edistämisen - ateriat toimipisteen tarjonnan mukaan - pesuavun yksikön mahdollisuuksien mukaan, jos kotona ei ole mahdollisuutta peseytymiseen <p>Osapäivähoito päivätoiminnassa, 1-4h 9.50 €/kerta. Sisältää vain hoidon ja toiminnan, ei aterioita eikä kuljetuksia.</p> <p>Päivätoiminnan tarvikemaksu peritään asiakkaan käyttämien materiaalien mukaan. Laskutetaan kerran lukukaudessa tai kun asiakkaan palvelu päättyy.</p> <p>Kuntouttava päivätoiminta toteutetaan 3 kk jaksoissa. Jakson aikana arvioidaan seuraavan jakson tarve ja ajankohta. Yksittäiset poikkeukset suunnitelmassa eivät alenna asiakasmaksua.</p> <p>Ohjatut liikunta- ja kuntosaliryhmät 30.00 €/ryhmä/henkilö Laskutetaan ryhmään ilmoittautumisen yhteydessä. Käyttämättömiä osallistumiskertoja ei hyvitetä.</p>
<p>PÄIVÄTOIMINNAN TILAVUOKRAT ULKOPUOLISILLE MIKKELISSÄ JA MÄNTYHARJULLA</p>	<p>Ohjattu kuntosaliryhmä/liikuntaryhmä ulkopuolisille 65.00 €/hlö/lukukausi</p> <p>Yksityisille ryhmille kuntosalin ja muiden toimintaryhmätilojen käyttö kerran viikossa 32.50 €/hlö/lukukausi</p> <p>Omaishoidettavien liikuntaryhmä 25.00 €/hlö/lukukausi</p> <p>Eläkeläisjärjestöt ja yhteistyökumppaneina toimivat muut järjestöt saavat käyttää tilaa maksutta toimintaansa rajattuna aikana.</p>
<p>ERITYISHUOLTOLAIN ASUMISPALVELU JA VAMMAISPALVELULAIN PALVELUASUMINEN</p>	<p>Ylläpitomaksu 25.00 €/kk</p> <p>Ylläpitomaksuun sisältyy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - siivousvälineet ja puhdistusaineet - vaatehuolto ja pesuaineet - tarvikkeet (WC-tarvikkeet, lamput, roskapussit jne.)

JAKSOHOIDON MAKSUT 1.1.2021 ALKAEN	
JAKSOHOIDON ASIAKASMAKSU	<ul style="list-style-type: none"> • 35,00 €/hoitopäivä. Maksu ei kerrytä maksukattoa. • Päivähoidolla jaksohoitoyksikössä tarkoitetaan enintään kahdeksan tuntia kerrallaan kestävää palvelua, josta peritään 18,00 € / päivä. Yöhoidolla tarkoitetaan kello 18 ja kello 10 välillä toteutettavaa palvelua, josta peritään 18,00 € / yö. • Päivä- tai yöhoidon ylittäessä sille asetetut aikarajat, asiakasmaksu peritään jaksohoidon hoitopäivän mukaisesti. • Omaishoitajan vapaapäivien aikana toteutettavasta hoidosta peritään asiakasmaksulainsäädännön määräämä maksu 11,40 €/vrk. <p>Palvelu on maksuton asiakkaille, joille on myönnetty tämä palvelu erityishuollon suunnitelman mukaan tai joille on myönnetty vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen. Näiltä asiakkailta palvelun ajalta voidaan periä ateriamaksu.</p>

PERHEHOIDON MAKSUT 1.1.2021 ALKAEN	
LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO	<p>Noudatetaan tehostetussa palveluasumisessa perittäviä lyhytaikaishoidon maksuja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Vuorokausimaksu 35,00 € 2) Päivähoito 18,00 € 3) Yöhoito 18,00 € 4) Omaishoitajan vapaan ajaksi järjestetty hoito 11,40 €
KIERTÄVÄN PERHEHOITAJAN PALVELU	<p>Kiertävän perhehoitajan palvelu asiakkaan kotona: palvelua 3-6 tuntia/kerta 9.00 euroa palvelua 6-12 tuntia/kerta 18.00 euroa</p> <p>Sopimussuhteisille omaishoitajille kiertävän perhehoitajan palvelu asiantivapaiden yhteydessä on maksutonta. Palvelua voi saada maksuttomana 3-6 tuntia/viikko.</p> <p>Palvelu on maksutonta</p> <ul style="list-style-type: none"> - alle 16 vuotiaille asiakkaille, - asiakkaille, joille palvelu on myönnetty erityishuollon palveluna - asiakkaille, joille on myönnetty vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen
PITKÄAIKAINEN PERHEHOITO	<p>Pitkäaikaisessa perhehoidossa (toimeksiantosopimuksen mukainen perhehoito) olevalta peritään maksukyvyyn mukaan määräytyvä maksu. Maksu voi olla enintään 65 % nettotuloista. Kun suurempituloinen puoliso on laitoshoidossa, hoitomaksu voi olla enintään 42,5 % puolisojen yhteenlasketuista tuloista. Maksu voi olla enintään sen suuruinen, että hoidettavan henkilökohtaiseen käyttöön jää vähintään 190 € kuukaudessa. Maksuja määritettäessä edellytetään haettavaksi asiakkaalle mahdolliset kuuluvat etuudet esim. vammaisten tai eläkkeensaajan hoitotuki.</p> <p>Ammatillisessa perhehoidossa olevalta peritään maksukyvyyn mukaan määräytyvä maksu. Maksu voi olla enintään 85 % nettotuloista. Kun suurempituloinen puoliso on laitoshoidossa, hoitomaksu voi olla enintään 42,5 % puolisojen yhteenlasketuista tuloista. Maksu voi olla enintään sen suuruinen, että hoidettavan henkilökohtaiseen käyttöön jää vähintään 190 € kuukaudessa. Maksuja määritettäessä edellytetään haettavaksi asiakkaalle mahdolliset kuuluvat etuudet esim. vammaisten tai eläkkeensaajan hoitotuki ja asumistuki, mikäli asiakkaalta peritään vuokra.</p> <p>Palvelussa hoito ja hoiva ovat maksuton asiakkaille, joille on myönnetty tämä palvelu erityishuollon suunnitelman mukaan tai joille on myönnetty vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen. Näiltä asiakkailta palvelun ajalta voidaan periä maksua aterioista.</p>

Jos lakisääteisiin maksuihin tulee muutoksia noudatetaan niitä automaattisesti.

Yhteiseksi on määritelty seuraavat taksat ja etuudet:

Henkilökohtaisen avustajan tuntipalkka	Palkkaryhmä A: 10,70 €/h Palkkaryhmä B: 11,90 €/h
Työosuusraha, avotyösopimus	5,00 -12,00 €/päivä
Työosuusraha, toimintakeskuksen työtoiminnassa	2,80 - 6,00 €/päivä
Työosuusraha, päivätoiminta	0,00€

Linkkejä:

www.essote.fi

Sosiaali- ja potilasasiamies, sosiaali.potilasasiamies@essote.fi, p. 044 351 2818

Henkilökohtaisen avun koordinaattori www.essote.fi

Heta – Henkilökohtaisten Avustajien Työnantajien Liitto ry www.heta-liitto.fi

Etelä-Savon Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen ESTERY ry www.estery.fi

THL, vammaispalvelun käsikirja <https://www.thl.fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja>

Kynnys ry www.kynnys.fi